

Skolen ved verdens ende

Den unge lærerstudenten Ugyen bor i Bhutans hovedstad, Thimphu. Han drømmer om å bli musiker. Dessverre har sjefen hans helt andre planer for ham, og som siste del av utdanningen blir han utplassert som lærer i Lunana - den mest avsidesliggende dalen i det bhutanske Himalaya – hele åtte dagers vandring fra nærmeste by.

Mangelen på moderne bekvemmeligheter, som internett og andre urbane goder, gjør at Ugyen straks får lyst til å reise hjem. Men de gode menneskene han møter i Lunana er både sjarmerende og varme, og litt etter litt får de ham til å føle seg mer komfortabel og gir ham smaken på et liv han ikke visste at han kunne ønske seg.

SKOLEN VED VERDENS ENDE ble nominert til Oscar for beste internasjonale film ved utdelingen i 2022.

Se filmens trailer.

EGNETHET I SKOLEN

Aldersgrense: SKOLEN VED VERDENS ENDE er tillatt for alle. Begrunnelsen er at filmen "har en rolig og positiv grunnstemning og inneholder ingen skremmende eller voldsomme scener." Med tanke på filmens formspråk og målgruppetilpasning vil filmen i skolesammenheng egne seg best i ungdomsskolen og på videregående.

Det faglige arbeidet knyttet til en visning av SKOLEN VED VERDENS ENDE vil kunne bidra til å nå flere av lærerplanens kompetansemål, ikke minst i fagene norsk, KRLE, samfunnsfag og naturfag. Den nye læreplanen, Fagfornyelsen, fremhever tre tverrfaglige temaer som fortjener mye plass i skolen: Demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling - samt folkehelse og livsmestring. SKOLEN VED VERDENS ENDE vil kunne egne seg spesielt godt til bruk opp mot de to sistnevnte tema.

Les mer om skolen [læreplanmål](#).

OPPGAVESAMLING

Oppgavene under kommer ikke i en bestemt rekkefølge. Disse kan ulike faglærere og elever selv velge blant for å rette fagutbyttet dit man ønsker. Merk: Det er ikke tenkt at det skal jobbes med samtlige oppgaver. Hver enkelt lærer må gjerne, med utgangspunkt i egen elevgruppe, vurdere (og eventuelt korrigere) de ulike oppgavers vanskelighetsnivå og formuleringer. Velg også selv om besvarelsene skal skje skriftlig eller muntlig, og hvorvidt elevene skal jobbe individuelt eller i grupper. Mange av oppgavene passer nok best til klasse-/gruppediskusjon.

Flere av spørsmålene/oppgavene kan nødvendigvis ikke besvares ut fra informasjon fra filmen alene, så å i tillegg gi elevene tilgang til internett og ulike oppslagsverk vil være avgjørende. Langt fra alle spørsmål vil ha klare fasitsvar.

A: UGYEN OG DE ANDRE

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad

Klassestrinn: [8. - 9. trinn, 10. trinn, Videregående]

Fag: Norsk, Samfunnsfag, KRLE-faget, Naturfag

Tema: Arv/miljø, Barns rettigheter, Drømmer, Etikk, Familie og søsken, Filosofi og etikk, Forbruk, Framtidshåp og drømmer, Geografi, Helse, Identitet, Individ/gruppe, Kjærlighet, Klima, Kulturmøter/-konflikter, Menneskerettigheter, Musikk, Naturfag, Oppvekst/familie, Reise, Religion, Samfunn og individ, Skole, Språk og uttryksmåter

Fakta

Originaltittel: Lunana: A Yak in the Classroom

Regi: Pawo Choyning Dorji

Roller: Sherab Dorji, Ugyen

Norbu Lhendup, Kelden Lhamo

Gurung, Pem Zam

Genre: Drama

Nasjonalitet: Bhutan

Språk: Dzongkha/Engelsk

Lengde: 1 t. 50 min.

Distribusjon: Selmer Media

Aldersgrense: Tillatt for alle

Filmplakat:

1) Sammenlign Ugyen slik du møter ham i filmens start, med hvem han er i filmens slutt. På hvilke ulike måter har oppholdet i Lunana påvirket ham som person?

2) Vi hører Ugyens overordnede si at hun har møtt over tusen lærere, men aldri noen som har vært mer umotivert enn Ugyen. Hva var det som (etter hvert) gjorde Ugyen motivert til å jobbe som lærer i Lunana?

3) Hjemme i Thimphu bor Ugyen sammen med bestemoren sin. Hva får vi vite om Ugyens forhistorie?

4) Hva er Ugyens beste egenskaper som lærer?

5) Hvilke fordeler hadde det for Ugyen at det ikke var strøm og internettdekning i Lunana?

6) Under ser dere en liste over ulike karakterer i filmen. Snakk sammen om hva som er deres individuelle bekymringer. På hvilke måte ser vi at Ugyen kunne bidra til å gi hver av disse menneskene mer glede i livet sitt?

Ugyens bestemor, Michen (som fulgte Ugyen på turen opp fjellene), landsbyens overhode, Asha Gup Jinpa, klassekapteinen, Pem Zam, og Saldon (jenta som lærer Ugyen "Jakgjeterens sang")

B: BHUTAN

1) Tenk dere at dere skulle reise til Bhutan; snakk sammen om hva dere helst ville ha visst om landet før dere dro. Bruk internett og finn informasjon dere tenker er viktig.

2) Ugyen drømmer om å reise fra Bhutan, og bosette seg i Australia. Hva er det dere tror han opplever som så forlokkende i Australia at han ønsker å forlate hjemlandet sitt?

3) Det sies at skolen i Lunana er verdens mest avsidesliggende skole. Bruk kart (for eksempel Google Earth) og finn ut hvor Lunana ligger.

4) Vi får oppgitt informasjon om flere steder på Ugyens reiserute. Se under. Bruk denne informasjonen til finne ut av Ugyens (omtrentlige) reiserute på et kart.

(Forkortelsen "mho" står for "meter over havet".)

- Thimpu (2201 moh, 101.238 innbyggere),
- Gasa (2.800 moh, 448 innbyggere)
- Koina (3.100 moh, 3 innbyggere).
- Karchung La Pass (5240 moh, 0 innbyggere)
- Lunana (4800 moh, 56 innbyggere)
- ... og til sist: Sidney (19 moh, 5 131 326 innbyggere)

5) Hvilken fjellkjede befinner vi oss på/ved i denne filmen? Bruk internett og finn ut hvor stort område disse fjellene brer seg utover.

6) Når Ugyen prøver å snakke seg bort fra å bli sendt til Lunana, så sier han at han "sliter i høyden" Han får til svar: "Sliter i høyden? Du er bhutaner!" Hva menes med dette? Hva sier dette om landet og folket?

C: HVA ER NØDVENDIG FOR Å VÆRE LYKKELIG?

1) Bak på Ugyens t-skjorte (i filmens første sekvens) kan man se at det står "Gross national happiness, Buthan!" Dette er et ordspill på "gross national product" (brutto nasjonalprodukt), som er en måleenhet for et lands økonomiske inntekt. I en del år har Bhutans regjering, i motsetning til i mange andre nasjoner, fokusert

på hva som er utviklingen av befolkningens grad av lykke fremfor landets økonomiske vekst. Hva tenker dere om dette? Snakk sammen; kan man være mer lykkelig i et fattig land enn i et rikt land? I så fall: Hvordan? Norge er blitt et veldig rikt land, økonomisk sett, men blir man automatisk en lykkelig nasjon av dette? Diskuter.

2) Ugyens mormor er frustrert over ham. Hun sier at han må "ta livet mer på alvor". Hva vil det si å ta livet på alvor?

3) I Lunana sier Asha Gup Jinpa at barna må få en utdanning, slik at de kan bli "mer enn jakgjeterere og soppbankere". Hvordan tror dere han tenker? Er ikke en fremtid som jakgjeterere og soppbankere bra nok?

4) I Koina møter Ugyen en barbeint mann som sier han aldri har brukt sko. Hvor stor del av livet tror du at du kunne ha klart deg uten sko? Når er sko avgjørende for å ha det bra?

5) I Lunana må Ugyen klare seg uten mye. Se eksempler under. Hva av dette er viktigst for deg? Hva kunne du ha klart deg uten?

Strøm, internett, dopapir, vindusglass, skolemateriell, ved, biler, telefon.

6) Jaken er veldig viktig for at befolkningen i Lunana skal kunne klare seg. Hva er det de får av jaken som er viktig for dem? Snakk sammen og prøv å huske de ulike eksemplene som ble nevnt i filmen.

7) På den lange vandring til Lunana, går Ugyan tom for strøm på musikkavspilleren sin. Da blir han plutselig nysgjerrig på all den vakre fuglesangen han kan høre. Hvilke lyder i naturen kan gi deg en god følelse inni deg? Snakk sammen om eksempler på naturlyder dere liker. Hvor ofte oppsøker du slike lyder?

8) Tenk deg at du skulle ha bodd på et sted som Lunana i et halvt år. Hva tror du at du hadde satt mest pris på? Skriv ned tankene dine på et ark, og etterpå sammenligner du med hva andre i klassen har skrevet.

D: SANG OG MUSIKK

1) Sang og musikk er viktig for veldig mange av personene vi møter i denne filmen. Snakk sammen i grupper, og gi så mange eksempler dere kan på at musikk utgjør en del av karakterene i filmen sitt liv.

2) Saldon forteller at hun gir en sang i gave, til alle vesener, folk, dyr, guder og ånder i dalen. Hvordan tror du hun tenker rundt dette? Hvem er det du kan gi en sang til?

3) Ugyen drømmer om å bli en sanger i utlandet. Det er det nok mange som drømmer om. Hva tenker dere kan være mest attraktivt med å reise rundt for å synge? Gi ulike eksempler.

4) Ved skoledagens begynnelse synger klassen Bhutans nasjonalsang. Hvorfor det, tror du? Kan dere i klassen Norges nasjonalsang? Hva er grunner til at man skal kunne denne?

5) Man kan bruke sang til å glede og trøste andre med. Er det flere bruksområder dere kjenner til? Sakk sammen i grupper, og lag en liste over ulike situasjoner hvor sang kan endre eller skape ulike følelser.

6) En jakgjeter må kunne synge, sies det. Hvorfor, tror du?

7) Vi får høre at Asha Gup Jinpa (overhodet i Lunana) sluttet å synge da kona hans døde, men at han ville begynne å synge igjen når jaken hans kom tilbake. Når Ugyen drar hører vi Asha synge "Jakgjeterens sang". Hvorfor tror dere han begynte å synge igjen ved denne anledningen?

8) Syng sammen i klasserommet! Om noen kan spille et instrument i tillegg, så er det veldig bra.

E: SKRIVEOPPGAVER

1) Inspirert av filmen, skriv et dikt som passer til ett av følgende tittelforslag:

- Uten dekning
- Skoa var ikke vanntette
- Utdoen
- Litt strøm

- Kommer du tilbake til våren?
- En jak i klasserommet
- ... eller velg din egen tittel.

2) Under kan du lese et utvalg scener fra filmen. Velg én av disse og skriv en skildring av hva du tror foregår inne i hodet til Ugyen. Teksten din trenger ikke å ha mye handling, men konsentrer deg om å beskrive øyeblikket gjennom hans sanser og følelser. (Altså, skriv et tankereferat i stedet for handlingsreferat.)

- Når Ugyen reiser hjemmefra, og sitter på bussen på vei nordover.
- Når Ugyen kommer inn i skolebygget første gang.
- Når Ugyen får en jak i gave.
- Når Ugyen får et sjal i avskjedsgave fra Saldon, og han skjønner de ikke kommer til å møtes igjen.
- Når Ugyen, etter at han har reist fra Lunana, leser avskjedsbrevet elevene ga han.
- Når Ugyen sitter og spiller på en pub i Sidney, og bestemmer seg for å synge "Jakgjeterens sang":

F: DIVERSE

- 1) Språket de snakker i denne filmen heter dzongkha. Bruk internett og finn informasjon om dette språket.
- 2) Ugyen sier at han ikke vil jobbe for staten. Hva vil det si å jobbe for staten?
- 3) Den ene eleven sier at han har lyst til å bli lærer når han blir stor, fordi "lærere griper inn i fremtiden". Hva tror du han mente med dette?
- 4) Vet du hvordan man lager et bål? Øv gjerne på dette på et passende sted i nærheten av skolen. (Hvorfor kan dette være en viktigere kompetanse enn mye annet dere lærer på skolen?)
- 5) I filmen hevdes det at betelnøtter kan hjelpe mot kulde. Bruk internett og finn ut om dette kan stemme. Hva slags nøtt er dette?
- 6) Asha Gup Jinpa er landsbyens overhode. Hva innebærer denne tittelen, tror dere?
- 7) Barna på skolen i Lunana respekterer Ugyen fordi han er lærer. Bør noen automatisk bli respektert fordi han/hun er lærer? Snakk sammen i klassen om dette.
- 8) I filmen hører vi at "båndet mellom jak og gjeter er hellig". Hva tror du menes med dette?
- 9) I filmen så vi varder. Varder finnes i Norge også. Hva er en varde; hvilken funksjon har den hatt i norsk historie?
- 10) På vei opp i fjellene forteller Michen at da han var barn, var disse områdene dekket av snø, men denne har nå smeltet. Han snakker om at "Snøløven har forsvunnet fra verden", mens Ugyen har en annen forklaring. Hva er forskjellen på de to sin forklaring på hvorfor snøen har forsvunnet? Hvorfor tror du de har en slik ulik oppfatning?
- 11) I mange spillefilmer ser vi at hovedpersonen foretar "en indre reise i et ytre landskap". Hva tror dere menes med dette begrepet, og hvorfor kan denne filmen være et slikt eksempel?

12) På vei opp fjellene utfører Michen en offerhandling ved de vardene som står på en topp han kaller for "gudenes tilholdssted", for å vise sin respekt for fjellene og gudene. Ugyen nekter å delta på dette. Hva ville du ha gjort, hvis det var du som var med på denne turen? Snakk sammen i klassen om hva dere ville ha valgt å gjøre.

G: GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL

- 1) Hva handlet denne filmen om? Beskriv med bare noen få ord.
- 2) Hvorfor tror du filmskaperne har ønsket å lage akkurat denne filmen?
- 3) Hvilke ulike følelser ga filmopplevelsen deg? Gjorde noen av scenene i filmen deg glad? Ble du noen gang trist i løpet av handlingen? Flau? Sint? Hva fikk deg til å le? Gjorde noe deg redd? Følte du på noe tidspunkt ubehag? Reagerte andre i klassen på samme måte som deg? Snakk sammen om dette.
- 4) Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte og hva du ikke likte. Hva synes du om handlingen, temaet og skuespillerne? Begrunn synspunktene dine.

Send gjerne respons på dette filmstudiearket til poheimstad@hotmail.com. Takk!

Per Olav Heimstad (f. 1973) er adjunkt og har undervist i ungdomsskolen siden 1999. Han driver også enmannsfirmaet POHphoto (pohphoto.com) og har bl.a. jobbet som fotograf, film-/musikkanmelder, tegneserietegner, forfatter og statist/smårolleskuespiller.

Norsk Filminstitutt

Adresse Oslo: Dronningens gate 16 0152 Oslo, +47 22 47 45 00
Adresse Bergen: Media City Bergen, Lars Hilles gate 30, 5008 Bergen